

MATT WALSH

ŠTO JE
ŽENA?

Naslov izvornika:

Matt Walsh, *What Is A Woman?*

One Man's Journey to Answer the Question of a Generation

© 2022 Matt Walsh

DW Books – ogranak Daily Wire

Nashville, Tennessee, SAD

www.dailywire.com

Nakladnik i copyright za hrvatsko izdanje:

© 2023 by SALESIANA d. o. o.

Omiška 8, Zagreb

salesiana@salesiana.hr

www.salesiana.hr

Za nakladnika: Mihovil Kurkut

Urednik: Matija Janeš

Prijevod s engleskoga: Ivana Krencer

Lektura: Ana-Maria Matošević

Naslovnica: Hrvoje Orlović

Prijelom: Salesiana d. o. o.

Tisak: Kerschoffset d. o. o., Zagreb

ISBN 978-953-205-265-7

MATT WALSH

ŠTO JE ŽENA?

putovanje jednog muškarca u potrazi za odgovorom
na ključno pitanje današnjega naraštaja

sal.
esi
ana

Zagreb, 2023.

PRVO POGAVLJE

JEDNOSTAVNO PITANJE

STAJAO SAM ispred gola muškarca.

Nisam zamišljao baš ovakav razvoj svojega poslovnog poduhvata. No bio sam odlučan prevrnuti svaki kamen kako bih došao do odgovora na svoje pitanje.

»Kao šezdesetšestogodišnji muškarac«, započeo je, »hoću reći, postoje očite stvari, znate, koje fizički čine ženu.«

Nalazio sam se u četvrti Castro u San Franciscu, vjerojatno najviše *queer* mjestu u Americi. Zastave duginih boja bile su posvuda. Srećom, u kutku ulice u kojemu smo se nalazili nije bilo ljudskog izmeta ni igala. Usto, pretpostavljam da u tehničkom smislu muškarac s kojim sam razgovarao nije bio posve gol. Nosio je čarapu. Samo jednu.

»Kod žena ima nekih stvari koje me privlače i nekih...« zastao je na trenutak. »Vjerojatno petljam oko odgovora.«

On nije bio jedini koji je petljao tražeći odgovor.

Okupio sam ekipu za snimanje dokumentarca i svakome na koga bih naišao postavio sam ono što sam držao apsurdno – gotovo uvrjedljivo – jednostavno pitanje: »Što je žena?« Ipak, zbog zbnjenosti, straha ili ponekad čak i ljutnje, gotovo nitko nije uspijevaio odgovoriti na to pitanje.

Otišao sam do Times Squarea u New Yorku nadajući se da će mi netko na drugom kraju zemlje oko toga moći pomoći.

»Što konkretno nekoga čini ženom?« upitao sam jednoga momka na ulici.

»Ne bih znao kako odgovoriti na to«, rekao je.

Dobro. Okrenuo sam se i spazio jedan par u prolazu. Možda ću imati više sreće s dvoje ljudi nego s pojedincima, pa sam ovaj par upitao koji bi bio njihov odgovor.

»Hmmm... ja... to je teško pitanje«, rekla je djevojka.

»Je li to *doista* teško pitanje?« upitao sam.

»Da«, odvratila je otegnuto.

»Zašto je teško?« nadovezao sam se.

»Zato što mislim da je rod fluidan, promjenjiv. Mislim da postoji razlika između spola i roda«, odgovorila je. »Dakle, ne znam postoji li uopće neki idealan način da se opiše žena.«

To onda nameće pitanje što izrazi poput ženskih prava, ženskih pitanja, proizvoda za žene, ženske odjeće, ženske književnosti, ženskih studija ili pak Marša za ženska prava zapravo znače. I dalje sam ustrajao.

»Što je žena?« upitao sam jednu ženu koja je šetala ulicom u Hollywoodu, u Kaliforniji.

»Hmmm...« započela je, nakon čega je uslijedila podulja stanka. »Izbor. Okej, ne izbor kao izbor, nego kao, uh, opcija. Kao, ti si... Pretpostavljam da je to zato što nisi određen od trenutka kada si rođen. Slobodniji si.«

Slobodan od čega, pitao sam se. I dalje nisam imao odgovor. Bio sam prisiljen pokušati ponovno.

»Dakle, što je žena?« upitao sam jednu ženu u Nashvillu u državi Tennessee. »Žena je netko tko voli biti lijep i misli o sebi kao o nježnom stvorenju«, rekla je.

»Lijep sam i nježan«, odvratio sam. »Mogu li i ja biti žena?«

»Da, mogao bi biti. Želiš li biti, možeš«, odgovorila je.

Obratio sam se jednoj drugoj ženi iako nisam mogao biti siguran. Izgledala je kao žena i govorila kao žena, ali ju nisam pitao smatra li sebe lijepom i nježnom. »Kako biste definirali riječ 'žena'?« upitao sam ju.

»Mislim da je to netko tko se smatra ženom«, odgovorila je... ta osoba.

»Netko tko se smatra ženom je žena?« upitao sam.

»Da, jest.«

»U redu, to je znači to?«

»To je to!«

Smatrati se ženom. Biti nježan. Opcija. Činilo se da postoji milijun odgovora na pitanje što je žena. Začudo, nijedan od njih nije u sebi sadržavao pojmove kao što su biologija ili DNK ili reprodukcija. Neki ljudi kojima sam postavio ovo pitanje odbacili su i samu ideju da to kako ste rođeni ima ikakav utjecaj na vaš spol.

A neki su tvrdili da onaj tko nije žena (ma što ta riječ značila) nema pravo ni odgovoriti na to pitanje.

»Zašto pitate *gay* muškarca što znači biti žena?« upitao me je netko optužujućim tonom nakon što sam upravo bio završio razgovor s prilično upadljivim muškarcem s istospolnim sklonostima. Osoba koja mi je prilazila izgledala je kao biološki muškarac koji pokušava proći kao žena, takozvana *trans* žena, kako sam poslije saznao. Imao je izrazite crte lica, nosio je ljubičasti fedora šešir i crnu košulju s natpisom »Eat. Halloween. Repeat.«¹ ispisanim blok slovima. »Trebali biste pitati žene što znači biti žena, posebice *trans* žene«, nastavio je muškarac.

»Pitam razne vrste ljudi«, odgovorio sam bezazleno. »Mogu li svi imati mišljenje o tome?«

»Samo ljudi koji su žene«, odvratio je. »*Gay* muškarci ne znaju ništa o tome što znači biti žena.«

»Dakle, *gay* muškarci ne bi trebali imati mišljenje o tome što je žena?« upitao sam. »Jeste li *gay* muškarcima ovdje u San Franciscu rekli da ne smiju govoriti o ovome?«

»Ne, ali nije da idem uokolo i govorim o tome kakav jedan *gay* muškarac smije biti«, odgovorio je.

»Nisam govorio o tome tko što smije *biti*«, pojasnio sam. »Pitam ljude za mišljenje o tome što je žena.«

»Ista stvar«, rekao je. »Kad bi me netko došao pitati što je *gay* muškarac, rekao bih: 'Pitaj *gay* muškarca!'«

Čekaj, pomislio sam – određuje li identitet tko smije govoriti? Upitao sam ga: »Dakle, hoćete reći da, ako niste žena, ne biste trebali imati pravo na mišljenje?«

»Odakle muškarcu pravo govoriti što je žena? Samo žene znaju što su žene«, rekao je.

»Jeste li vi mačka?« upitao sam.

»Nisam.«

»Možete li mi reći što je mačka?«

Spustio je pogled, a zatim je susprežući grimasu kroz sunčane naočale pogledao mojeg snimatelja. Zidovi intelektualnog kutka koje je oko sebe oslikao ubrzano su se zatvarali.

»Znate što, ovo je zapravo velika pogriješka i žao mi je što sam uopće došao ovamo.« Udaljio se.

»Želite li nam reći što je žena?« doviknuo sam za njim. Nije odgovorio.

EPSKO PUTOVANJE

Što je žena? Proteklih osam mjeseci posvetio sam gotovo sve svoje sate budnosti traženju nekoga tko može odgovoriti na ovo jednostavno pitanje. Iskreno, nadasve je čudno uopće osjećati potrebu postavljati ga.

Veći dio svojeg života vjerovao sam da svi znaju odgovor. Možda ste i vi živjeli u tom uvjerenju. Nije baš da smo morali potezati za Websterovim rječnikom kako bismo dokučili odgovor na to pitanje. Žene su odrasle osobe ženskog spola. Imaju XX kromosome. Mogu biti trudne i rađati. Nisu nužno ljepše od muškaraca, ali zasigurno bolje izgledaju. Čak i ako niste bili znanstveno potkovani ili upotrijebili najtočnije moguće riječi, mogli ste prilično lako opisati ženu. Po prirodi izgledaju i ponašaju se drugačije od muškaraca.

No, kao što biva s mnogim stvarima u životu, na svojem sam putovanju otkrio da je obrazovani dio naše civilizacije razvio čitavu ideologiju koja je unijela zabunu u ovo jedno-

stavno pitanje – i ta se zbrka proširila po cijelom društvu do te mjere da sve manji broj ljudi uspijeva razlikovati gore od dolje.

Nije riječ o tome da su teoretičari relativizma roda svjesni velikog broja nijansi ili kvalifikacija koje staromodne sirovine poput nas ne mogu razumjeti. Prava istina jest da su se u svoj svojoj učenosti odučili od zdravog razuma.

Najvjerodostojniji svjetski stručnjaci i moćne javne личности započeli su nam jezivo jednoobrazno tumačiti da muškarci mogu postati ženama i da žene mogu postati muškarcima ili čak da ljudi mogu postati nešto između muškarca i žene. Ili nešto s onu stranu? Izvan? Zamjena za? Nisu baš najjasniji kada ih pogurnete dalje od općih mjesta.

Svi smo mislili da biti ženom ima neke veze s biologijom, ali vrhunski nacionalni stručnjaci uvjeravaju nas da to zasigurno nije tako. Možda to jest slučaj kada osobe posjeduju određene ženske kvalitete. No nisu li rodne uloge društvena tvorevina? Možda stvari stoje onako kako mi ih je iznijela ona žena na ulici: kada netko, on ili ona, zamisli da je žena, ta osoba postane žena. No to što ja zamislim da sam Supermen, ne znači da odmah poletim. Postoji li razlika između bivanja ženom jer misliš da si žena i bivanja Supermenom jer misliš da si Supermen? Je li seksistički napraviti takvu usporedbu i pritom ne obznaniti da su sve žene superheroji? Je li Supermen zapravo žena?

Krećući se u javnosti i ispitujući najrazličitije ljude, ništa mi nije postalo jasnije, pa sam se odlučio obratiti stručnjacima. Pojavio se novi problem – što sam više takozvanih stručnjaka čitao, postajao sam sve zbunjeniji. Odjednom sam se suočio s jednim posve novim rječnikom o kojemu u školi na satovima materinskoga (engleskoga) jezika nikada nismo učili, a s kojim se razbacivalo s takvim samopouzdanjem (i osudom onih koji ga nisu mogli popratiti) da mi se počelo vrtjeti u glavi. Odasvud su navirale riječi i izrazi kao što su rodna disforija, rodna preraspodjela, željene zamjenice, dodijeljeni spol,

metoidioplastika, ona/nje, on/njega, oni/njih, onie/onjih, itd. Kako bi izbjegli zabunu, ljudi su posvuda počeli zlorabiti zamjenicu u trećem licu množine »oni« kao da je jedan od pokusnih štenaca dr. Faucija.²

Svatko tko ima zdrav razum i kičmu može vrlo brzo uvidjeti da je rodna teorija gomila besmislica. No ta se ideologija proširila takvom brzinom i tako temeljito usadila da nam se vrlo lako učini da u njoj mora biti nečega. Ta je pretpostavka, pokazalo se, pogriješna.

Naravno, u našem dobu postmoderna prevrednovanja svega, prema kojemu se pravom slobodom smatra sposobnost »definiranja vlastite predodžbe o postojanju, smislu, svemiru i misteriju ljudskoga života«, rodna teorija ima određenu privlačnost.³ Krajnji čin samodefinicije jest izjaviti da ste muškarac po osjećaju i odredbi iako je svaka stanica u vašem tijelu kodirana kao »ženska«. To izjaviti i biti »*trans*« vrlo su brzi načini da postanete idol ljevice, najnovija klasa žrtava. Zbunjeni mladi ljudi nesigurni u svoje tijelo (nešto što smo prije nazivali pubertetom) sada mogu reći da su transrodni. Nakon što se samoproglase takvima, istoga časa iskuse tople zagrljaje potpore bezbrojnih anonimnih uglednika na mreži koji su željni pomoći im u njihovoj promjeni spola, sve dodatno pojačano zadovoljstvom spoznaje da su, za razliku od svih tih zlobnih, povlaštenih ljudi, oni doista potlačeni.

Međutim, unatoč svojoj popularnosti, ova je ideologija zapanjujuće tanka. Ona je poput pop-glazbe ili filmskih hitova. Potiče prodaju, ali zapravo u svemu tome nema puno smisla. Njezini se zagovornici mogu koristiti kompliciranim rječnikom, hvaliti se da ih elita jednoglasno prihvaća i tvrditi da imaju blagoslove svemogućće znanosti. Ipak, njihove riječi nemaju nikakav sadržaj.

To me vraća na moje osnovno pitanje. To je pitanje posve jednostavno, ali rodni ideolozi na njega ne mogu odgovoriti. To znam zato što sam ih pitao.

Mjesecima sam tragao za stručnjacima iz svih područja svijeta rodne teorije – doktorima znanosti, terapeutima, psihijatrima, psiholozima, političarima, aktivistima i samim transrodnim osobama – i izravno im postavljao pitanja. Nisam među njih ušetao plesnim korakom s osmišljenim planom. Zapravo sam u svrhu istraživanja bio spreman ono što su tvrdili uzeti zdravo za gotovo. Želio sam da njihovi odgovori govore sami za sebe. Nisam nikoga pokušavao osramotiti, uhvatiti u zamku niti navesti na neki određeni odgovor. Ako nešto što su rekli nije odmah imalo smisla, pretpostavio sam da je to zato što nisam razumio.

No kako je vrijeme prolazilo i kako su sati intervjua odmicali, počeo sam shvaćati da problem nije u mojem razumijevanju. Ništa što su rekli nije imalo smisla. Proturječili su sami sebi, ponekad već u roku od nekoliko minuta nakon što su progovorili. Njihovi izričaji bili su nejasni i brzo odbačeni. Izdavali su hrabre proglose, ali ih nisu uspijevali obrazložiti. Njihovi su se argumenti rušili, ne udarcima čekića ili silovitim guranjem, već blagim upitima, jer je srž rodne ideologije šuplja. Zbunjujuće riječi jednostavno prikrivaju činjenicu da u tome nema ničega vrijedna. Međutim, ne želim da mi vjerujete na riječ. Trebali biste to čuti od samih stručnjaka.

Još se uvijek pitate što je žena? Pa, pridružite mi se jer ću odgovor na ovo pitanje prepustit ću najboljima i najpametnijima.

SADRŽAJ

PRVO POGLAVLJE	
Jednostavno pitanje	5
DRUGO POGLAVLJE	
Povijest rodne teorije	13
TREĆE POGLAVLJE	
John Money	37
ČETVRTO POGLAVLJE	
Kako je rodna teorija postala srž kurikula	63
PETO POGLAVLJE	
Transrodnost preuzima primat	85
ŠESTO POGLAVLJE	
Obećanje tranzicije	111
SEDMO POGLAVLJE	
Pad kuće od karata	135
OSMO POGLAVLJE	
Transrodni kulturološki rat	161
DEVETO POGLAVLJE	
Prignječeni čizmom ružičaste policijske države	187
DESETO POGLAVLJE	
Pobuna	209
EPILOG	
Afrika	229
Bilješke	239
	255